

ἀπαιτεῖται, ὅπως μὴ κατακλιθῆ τις μετὸν στόμαχον κενόν. Ἐκτὸς δὲ τούτου εἰς πολλὰς περιστάσεις προσφέρουσιν ἀλλήλοις συμπόσια. Δὲν ἐννοῶ δὲ μόνον τὰ διδόμενα γεύματα ἕνεκα γεννήσεων ἢ γάμων, καθὼς ἢ ἕξις αὕτη ἐπικρατεῖ παρ' ἅπασιν τοῖς λαοῖς, ἀλλὰ συνεστιῶνται, φέρ' εἰπεῖν, καὶ κατὰ τὰς κηδεῖας. Οἱ φίλοι καὶ γνῶριμοι, οἱ συνοδεύσαντες τὴν νεκρικὴν ἐκφορὰν, ἐπανάγουσι παρ' αὐτῇ τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀποβιώσαντος, ὅτε προσκαλοῦνται νὰ φάγωσι καὶ πίωσι κατὰ τὸ κρατοῦν ἔθιμον, συνήθως δὲ μετὰ πολλῆς ἐλευθεριότητος ἀπονέμουσι τοῖς ἐαυτῶν ἕξινος τὰς ἐπιδοροπίους ταύτας τιμὰς. Καὶ ἂν ἐτέρου τεκμηρίου ἐστερουμένα, ἢ τῶν Ὁλλανδῶν ζωγραφικῇ ἤρκει μόνη ὅπως ἀποδείξῃ τὴν σπουδαιότητα, ἢν ἔσχον ἀείποτε τὰ ἀγαθὰ τῆς τραπέζης ἐν τῷ βίῳ τοῦ λαοῦ τούτου. Ἐκτὸς τῶν ἀναριθμητῶν οἰκιακῶν ὑποθέσεων, ἐν αἷς τὸ πιθανικὸν καὶ ἡ φιάλη, οὕτως εἰπεῖν, πρωταγωνιστοῦσιν, ἅπασαι σχεδὸν αἱ μεγάλαι εἰκόνες, αἱ ἐξιστοροῦσαι ἱστορικὰ πρόσωπα, οἷον δημάρχους, ἄρχοντας κτλ. παριστῶσιν αὐτὰ καθήμενα εἰς τὴν τράπεζαν καὶ δάκνοντα, κόπτοντα ἢ κινῶντα. Τοῦ κανόνος τούτου δὲν ἐξαιρεῖται οὐδ' ὁ ἥρωας αὐτῶν, Γουλιέλμος ὁ σιωπηρὸς, ὅστις εἶνε ἢ ἐνσάρκωσις τῆς νέας Ὁλλανδίας, ἀλλὰ τούναντίον εἶνε καὶ οὗτος ἢ προσωποποίησης τοῦ ἔθνικοῦ τούτου πρὸς τὴν τράπεζαν ἔρωτος. Εἶχε τὸν πρῶτον μάγειρον τῆς ἐποχῆς του, τεχνίτην τοσοῦτον ἔμπειρον ὥστε οἱ μὲν Γερμανοὶ ἡγεμόνες ἔπεμπον ἀρχαρίους, ὅπως τελειοποιηθῶσιν ἐν τῇ σχολῇ του, ὁ δὲ Φίλιππος ὁ Β', κατὰ τινὰ στιγμὴν φαινομένης συνδιαλλαγῆς μετὰ τοῦ ἀσπόνδου αὐτοῦ ἔχθροῦ, τοῦ τὸν ἐζήτησεν ὡς δῶρον.

Ὁ ἕξινος ὁ πρῶτην φορὰν δειπνῶν παρὰ ὀλλανδικῷ πανδοχείῳ, βλέπει πλείστα παράδοξα. Καὶ κατὰ πρῶτον πινάκια πλάτους καὶ πάχους ἐκτάκτου, ἀνάλογα πρὸς τὴν ὀλλανδικὴν ὄρεξιν ἢ λαιμαργίαν, συχνότατα δὲ χειρομάκτρον ἐκ λεπτοτάτου χάρτου λευκοῦ, δεδιπλωμένον εἰς τρεῖς ἄκρας, ἐζωγραφημένον δι' ἀνθέων καὶ φέρον κατὰ τὰς γωνίας μικρὰν χωρογραφίαν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ καφεπωλείου ἢ πανδοχείου, ἢ τὸ «καλὴν ὄρεξιν» ἐντετυπωμένον διὰ μεγάλων χαρακτῆρων κυανῶν. Ὁ ἕξινος διατάττει ἐν ρομπίφ, καὶ τῷ φέρουσι ἡμίσειαν δωδεκάδα μεγάλων τεμαχίων κρέατος ὡς τὰ φύλλα κράμβης, ἢ ζητεῖ ἐν μπισοτέκ καὶ φέρουσιν αὐτῷ ἐν πελώριον τεμάχιον κρέατος, σχήματος προσκεφαλαίου, αἰμοσάζον, ὅπερ θὰ ἤρκει νὰ χορτάσῃ ὀλόκληρον οἰκογένειαν, ἢ τέλος ζητεῖ ὄψαριον, καὶ τῷ φέρουσι ἐν θαλάσσιον ζῶον ἴσον μετὰ τὸ μῆκος τῆς τραπέζης. Ἐκαστον τῶν πινακίων τούτων συνοδεύεται ὑπὸ βουνοῦ γεωμήλων καὶ μικρὰς χύτρας μυστάρδας ἐκτάκτου γεύσεως. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὸν ἄρτον, σοὶ δίδουσιν ἐν μικρὸν τεμάχιον ὀλί-

γον μεγαλείτερον ἑνὸς ταλλήρου καὶ λεπτὸν ὡς χάρτης· τὸ τοιοῦτον οὐ μικρὰν στενοχωρίαν προξενεῖ εἰς ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι καταβροχθίζομεν τὸν ἄρτον, ὡς οἱ ἐπαῖται. Τοιοῦτοτρόπως ἐν ὀλλανδικῷ ξενοδοχείῳ ἔσμεν ἠναγκασμένοι νὰ ζητῶμεν ἄρτον ἀνά πᾶσαν στιγμὴν πρὸς μεγίστην τῶν ἀρτοδοτῶν ἐκπληξιν. Δι' ἑνὸς μόνου ἐκ τῶν τριῶν τούτων πινακίων, καὶ μετὰ ποτηρίου ζύθου τῆς Βαυαρίας ἢ τοῦ Ἀμστελοδάμου, δύναται τις νὰ δειπνήσῃ ἐξαιρέτα.

Ὁ, τι δὲ μᾶλλον ἐξέπληξέ με εἶνε ὅτι εἶδον λίαν πρῶτὴ πάντας ὅσους συνήντων πλουσίους ἢ πτωχοὺς, ἄνδρας ἢ παιδιὰ μετὰ τὸ σιγάρων εἰς τὸ στόμα. Ἡ οἰκτρά αὕτη ἕξις κατέχει τοσοῦτον μεγάλην θέσιν ἐν τῷ βίῳ τῶν Ὁλλανδῶν, ὥστε ἀνάγκη νὰ εἰπωμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τούτου.

Ὁ Ὁλλανδικὸς λαὸς εἶνε ἴσως ἐξ ὅλων τῶν βορείων λαῶν ὁ μᾶλλον καπνίζων. Ἡ ὑγρασία τοῦ κλίματος καθίστησι τὴν ἕξιν ταύτην ἀνάγκη σχεδόν, τὸ δὲ μέτρον τῆς τιμῆς τοῦ καπνοῦ εὐκολύνει τοὺς πάντας εἰς τὸ θεραπεύειν αὐτήν.

Πρὸς ἀπόδειξιν μέχρι τίνος βαθμοῦ ἢ ἕξις αὐτὴ τυγχάνει πεπαλαιωμένη ἄρκει νὰ εἰπωμεν ὅτι οἱ λευκοῦχοι τῶν διωρύγων μετρῶσι τὰς ἀποστάσεις διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πιπῶν. Ἐντεῦθεν εἰς τὴν δεῖνα πόλιν εἶνε, λέγουσιν, οὐχὶ τόσαι λεῦγαι, ἀλλὰ τόσαι πίπαι. Ἀμα εἰσέληθς εἰς οἰκίαν τινὰ, ὁ κύριος αὐτῆς σοὶ προσφέρει ἐν σιγάρων μετὰ τὸν πρῶτον χαιρετισμὸν, ὅταν δὲ ἐξέλθης σοὶ δίδει ἕτερον, καὶ πολλάκις πληροῖ τὰ θυλάκιά σου. Ἐν ταῖς ὁδοῖς παρατηρεῖ τις ἀνθρώπους ἀνάπτοντας νέον σιγάρων εἰς τὸ μόλις τελειῶσαν, πράττουσι δὲ τοῦτο χωρὶς ποσῶς νὰ σταματήσωσι, φαινόμενοι ὡς λίαν πολυάσχολοι καὶ ἐπίσης λυπούμενοι νὰ ἀπολέσωσι μίαν στιγμὴν τοῦ χρόνου αὐτῶν, ἢ ἐν νέφος τοῦ καπνοῦ τῶν. Πολλοὶ κοιμῶνται μετὰ τὸ σιγάρων ἐπὶ τῶν χειλέων, ὅπερ ἀνάπτουσι μὲν τὴν νύκτα, ἅμα ἐξυπνήσωσιν, ἀνάπτουσι δ' αὖθις τὴν πρῶτην πρὶν ἢ πηδήσωσιν ἐκ τῆς κλίνης. «Ὁ Ὁλλανδός, ἔλεγεν ὁ Diderot, εἶνε διασταλακτῆρ ζῶν». Φαίνεται ὄντως ὅτι τὸ κάπνισμα εἶνε σχεδὸν δι' αὐτὸν ἐργασία ἀναγκαία εἰς τὴν ζωὴν. Τινὲς εἶπον ὅτι ὄλος ὁ καπνὸς οὗτος ἐπικαλύπτει τὴν διάνοιάν του. Καὶ ὅμως, ἐὰν ὑπάρχη λαὸς, ἔχων εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν καθαρὰν καὶ διαυγῆ τὴν διάνοιαν, ὁ λαὸς οὗτος εἶνε ὁ ὀλλανδικός. Ἐτέρωθεν τὸ σιγάρων ἐν Ὁλλανδίᾳ δὲν χρησιμεύει ποσῶς ὡς πρόφασις ὅπως μείνῃ τις ἄεργος, οὐδὲ καπνίζουσιν ὅπως ὄνειρεύονται γρηγοροῦντες. Ἐκαστος ἐκβάλλων νεφύδρια λευκὰ μετὰ τῆς κανονικότητος καπνοδόχου ἐργοστασίον ἐνασχολεῖται οὐχ ἥττον εἰς τὰς ἰδίας ὑποθέσεις. Τὸ σιγάρων δὲν εἶνε παντάπασι διασκεδάσις, ἀλλ' ἐπικουρικὸν μέσον πρὸς τὴν ἐργασίαν. «Τὸ κάπνισμα, μοὶ εἶπεν Ὁλλανδός τις, εἶνε ἡ δευτέρα ἡμῶν διαπνοή», ἄλ-